

Nr 301.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt m. m. för budgetåret 1939/40; given Stockholms slott den 12 maj 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 maj 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I årets statsverksproposition hava, i avbidan på särskild proposition, under elfte huvudtiteln beräknats anslag av dels 500,000 kronor till bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt, dels 9,000 kronor till bidrag till universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, dels 7,200 kronor till bidrag till pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid universitetet i Lund, dels ock 5,800,000 kronor till pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst. Jag anhåller nu att få återkomma till dessa anslagsfrågor.

Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt.

Anvisningen av statsmedel till statens pensionsanstalt har på senare år inskränkts till ett belopp, som — jämte anstaltens övriga inkomster — beräknats erforderligt för bestridande av anstaltens löpande utgifter för pensioner och förvaltningsändamål utan anlåtande av dess kapitalbehållning. För innevarande budgetår hava de för ändamålet erforderliga statsmedlen uppskattats till 1,500,000 kronor, vilket belopp uppförts å riksstaten såsom förslagsanslag.

Genom beslut den 31 maj 1935 har Kungl. Maj:t fastställt dels personalförteckning för statens pensionsanstalt (statsliggaren sid. 748) dels ock följande stat för ämbetsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/36:

Stat.**Avlöningar:**

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	69,400	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7,120	
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	31,780	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	6,200	»
			37,980
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	3,200	
5. Dyrktidstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8,800	
			<hr/>
	Säger för avlöningar	kronor	126,500

Omkostnader:

1. Expenser, <i>förslagsvis</i>	kronor	11,000	
2. Övriga utgifter:			
a) Hyra, <i>förslagsvis</i>	kronor	10,000	
b) Depositionskostnader m. m., <i>förslagsvis</i>	»	7,000	»
			17,000
			<hr/>
	Säger för omkostnader	kronor	28,000
			<hr/>
	Summa	kronor	154,500

Särskilda uppborrdsmedel:

Förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionanstalt	kronor	11,000	
Hyresmedel	»	300	
			<hr/>
	Säger för särskilda uppborrdsmedel	kronor	11,300
			<hr/>
	Nettoutgift	kronor	143,200.

Kungl. Maj:t har därjämte föreskrivit, med tillämpning tills vidare, att anslagsposten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, skall disponeras på följande sätt:

Arvode till ordföranden i anstaltens styrelse	kronor	4,000
Arvode till en ledamot i anstaltens styrelse	»	3,000
Ersättningar för inventering	»	120
	Summa kronor	7,120,

att av anslagsposten till *expenser* må för nedan nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen:

Lyse, <i>förslagsvis</i>	kronor	700
Övriga <i>expenser, högst</i>	»	10,300
	Summa kronor	11,000,

samt att de under anslagsposten till *övriga utgifter förslagsvis upptagna delposterna till hyra och depositionskostnader m. m.* icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

Vidare har Kungl. Maj:t förordnat, att lärarinnornas pensionsanstalt skall vidkännas 8 procent av kostnaderna för tillämpning av staten för statens pensionsanstalt med undantag av de å anslagsposten till *övriga utgifter fallande utgifterna*.

I skrivelse den 29 augusti 1938 har *statens pensionsanstalt* framlagt förslag till beräkning av anslag till bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt för budgetåret 1939/40 ävensom till ny stat för ämbetsverket att tillämpas från och med nämnda budgetår.

Anstaltens *inkomster* under budgetåret 1937/38 hava — förutom inkomsterna från ifrågakvarande anslag — enligt i skrivelsen meddelade uppgifter utgjort, i avjämnade belopp:

årliga pensionsavgifter	kronor	4,440,000
engångsavgifter	»	500,000
räntor m. m.	»	6,960,000
statsbidrag	»	160,000
	Summa kronor	12,060,000.

Med hänsyn till bland annat de i propositionen nr 279 till föregående års riksdag intagna uppgifterna rörande den stegring av befattningshavarnas bidrag till pensioneringen, som beräknats uppkomma i följd av pensionsregleringen för folk- och småskollärare m. fl., har pensionsanstalten uppskattat *inkomsterna* under budgetåret 1939/40 av årliga pensionsavgifter enligt reglementet för anstalten samt av tjänste- och familjepensionsavdrag enligt för folkskollärare m. fl. gällande pensionsreglementen till omkring 9,130,000 kronor. Under antagande, att för nämnda budgetår inkomsterna av engångsavgifter komma att uppgå till vad i medeltal årligen influtit under de

tre sistförflutna budgetåren eller omkring 495,000 kronor, att inkomsterna av räntor komma att uppgå till 3 procent av kapitalbehållningen eller omkring 5,700,000 kronor samt att anslag till bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. icke anvisas, har ämbetsverket beräknat att anstaltens inkomster för nästa budgetår komma att uppgå till sammanlagt omkring (9,130,000 + 495,000 + 5,700,000 =) 15,325,000 kronor.

Pensionsutgifterna för nästkommande budgetår hava av ämbetsverket uppskattats till omkring 15,875,000 kronor; uppskattningen har skett med utgångspunkt från utgifterna för pensioner under budgetåret 1937/38 — omkring 14,110,000 kronor — och med hänsynstagande till hittills förekommande årlig ökning av pensionsutgifterna samt med ledning av de i förberörda proposition intagna beräkningarna rörande den ökning av utgifterna för pensionering, som föranledes av den i enlighet med propositionen genomförda pensionsregleringen för folk- och småskollärare m. fl.

Förvaltningskostnaderna för statens pensionsanstalt hava enligt ämbetsverkets uppgift för budgetåret 1937/38 uppgått till omkring 145,000 kronor. I fråga om förvaltningskostnaderna för nästföljande budgetår har ämbetsverket bland annat med anledning av den av 1938 års riksdag beslutade lönereregleringen för den civila statsförvaltningen företagit omräkning av i gällande stat upptagna poster på i huvudsak följande sätt.

Anslagsposten till *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* har ämbetsverket, som icke ifrågasatt någon ändring i personalförteckningen, beräknat enligt hittills tillämpade principer men med utgångspunkt från de belopp för vederbörande löneklasser, som enligt löneplanen A i civila avlöningsreglementet gälla å ortsgrupp I. Lönebeloppen hava minskats med tjänste- och familjepensionsavdrag. Anslagsposten har upptagits med 80,200 kronor.

Anslagsposten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, har upptagits med oförändrat belopp, 7,120 kronor.

Den under anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie personal* uppförda delposten till *grundavlöningar m. m.* har pensionsanstalten beräknat enligt gällande principer och med utgångspunkt från gällande löneplaner. Ämbetsverket har föreslagit, att ett tillfälligt bidrag med månadsavlöning av 250 kronor för månad skall antagas till extra tjänsteman i 16 lönegraden. Med hänsyn härtill har grundavlöningsposten höjts till 34,000 kronor.

Den under sistnämnda anslagspost uppförda delposten till *avlöningsförhöjningar m. m.* har ämbetsverket, med förmälan att den faktiska utgiften å posten under budgetåret 1937/38 utgjort 3,679 kronor 59 öre, under hänsynstagande till dels motsedda uppflyttningar i högre löneklass, dels väntade besparingar på grund av vikariat å ordinarie tjänst, beräknat till 4,500 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän har upptagits med 2,200 kronor.

Vidare har pensionsanstalten beräknat det för dyrtidstillägg erforderliga beloppet till 7,200 kronor.

Beträffande anslagsposten till *expenser* ifrågasättes icke någon ändring. Posten har alltså uppförts med 11,000 kronor.

Under anslagsposten till *övriga utgifter* föreslår ämbetsverket, att hyresposten ökas från 10,000 till 13,750 kronor. Då vidare utgifterna för depositionskostnader m. m. under de tre sistförflutna budgetåren utgjort respektive 5,344 kronor 30 öre, 4,793 kronor 90 öre och 4,606 kronor och någon nämnvärd stegring av utgifterna för ändamålet icke syntes vara att motse för de närmaste åren, har posten till depositionskostnader m. m. minskats från nuvarande 7,000 till 5,000 kronor.

I fråga om den under rubriken särskilda uppbördsmedel upptagna posten *hyresmedel* ifrågasätter anstalten ingen ändring.

Posten förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt, vilken är beräknad med hänsyn till gällande föreskrift att nämnda pensionsanstalt skall vidkännas 8 procent av kostnaderna för tillämpning av staten för statens pensionsanstalt med undantag av de å anslagsposten till övriga utgifter fallande utgifterna, har ämbetsverket under förutsättning att nämnda föreskrift bibehålles och att staten ändras i enlighet med ämbetsverkets förslag beräknat till 11,700 kronor.

Anstalten har emellertid förordat att ändring sker beträffande nämnda procentsats, vilken varit oförändrad sedan år 1920. Under tiden efter nämnda år hade på grund av nedgång i antalet avgiftsbetalande delägare m. m. förvaltningsarbetet beträffande lärarinnornas pensionsanstalt minskats, under det att motsvarande arbete i fråga om den av statens pensionsanstalt omhänderhavda pensioneringsverksamheten i övrigt avsevärt ökats. Med hänsyn därtill syntes en minskning av lärarinnornas pensionsanstalts andel i förvaltningskostnaderna motiverad. Det vore vanskligt att avgöra till vilket belopp andelen rätteligen borde bestämmas, men pensionsanstalten ansåge sig kunna antaga, att en lämpligt avvägd fördelning av förvaltningskostnaderna skulle åstadkommas genom att låta lärarinnornas pensionsanstalt vidkännas allenast 5 procent av dessa kostnader, minskade med de å anslagsposten till övriga utgifter fallande utgifterna. Därvid skulle förvaltningsbidraget nedgå till omkring 7,300 kronor.

Enligt anstaltens beräkningar skulle följaktligen förvaltningskostnaderna för budgetåret 1939/40 uppgå till ett bruttobelopp för avlöningar och omkostnader av 164,970 kronor och efter avdrag av uppbördsmedlen till ett belopp av $(164,970 - 7,600 =) 157,370$ kronor.

Med avjämfning av förvaltningskostnaderna till 160,000 kronor har pensionsanstalten beräknat anstaltens utgifter för nästkommande budgetår till $(15,875,000 + 160,000 =) 16,035,000$ kronor. Då inkomsterna uppskattats till omkring 15,325,000 kronor, skulle utgifterna komma att överstiga inkomsterna med omkring 710,000 kronor. Under framhållande av vansklig-

heten att verkställa en tillförlitlig uppskattning av utgifter och inkomster för ett kommande budgetår, särskilt vad angår pensionsavgifter och pensionsavdrag, har pensionsanstalten föreslagit, att anslaget till bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt, därest medelsanvisningen till anstalten för budgetåret 1939/40 begränsas på sätt som skett under senare år, för sagda budgetår upptages till ett avjämnat belopp av 700,000 kronor.

Departements-
chefen.

För egen del hyser jag den uppfattningen, att medelsanvisningen till statens pensionsanstalt jämväl för budgetåret 1939/40 bör begränsas på sätt skett för de senare budgetåren.

I särskild proposition denna dag har framlagts förslag angående bland annat förbättring av vissa äldre familjepensioner. Förslagets genomförande skulle medföra en merbelastning å förevarande anslag med omkring 900,000 kronor.

Jag biträder anstaltens uppfattning, att sedan allmänna familjepensionsreglementet numera blivit tillämpligt å lärarna vid statens undervisningsväsende, anslag till bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagoger, seminarier m. m. icke längre bör uppföras å riksstaten.

Mot anstaltens förslag om ändrade grunder för förvaltningsbidraget från lärarinnornas pensionsanstalt finner jag icke anledning till erinran.

Vad härefter angår förslaget till ny stat för anstalten får jag framhålla följande.

Anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat samt till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra uppföras med de av anstalten föreslagna beloppen. Å arvodena till ordföranden och en ledamot i anstaltens styrelse bör dyrtidstillägg icke utgå.

Grundavlönings- och avlöningsförhöjningsposterna för icke-ordinarie personal böra omräknas med anledning av nya avlöningsbestämmelser. Grundavlöningsposten bör härvid bestämmas till 46,000 kronor och avlöningsförhöjningsposten till 5,000 kronor. Härvid hava medel inräknats till avlöning åt en ny extra tjänsteman i 16 lönegraden.

Anslagsposterna till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän samt till dyrtidstillägg böra uteslutas ur staten.

I staten böra upptagas nya anslagsposter dels till rörligt tillägg å förslagsvis 7,880 kronor, dels ock till bärntillägg å förslagsvis 1,400 kronor.

Under rubriken omkostnader torde i den stat som underställes riksdagen allenast böra upptagas en förslagsvis beräknad post till omkostnader, medan det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att vid statens fastställande specificera densamma. Posten torde böra bestämmas till ett belopp av 31,000 kronor. I detta belopp äro 15,000 kronor inräknade för hyra, motsvarande anstaltens blivande hyreskostnader för ett år.

Förvaltningsbidraget från lärarinnornas pensionsanstalt bör vid bifall till vad sålunda förordats bestämmas till i runt tal 7,800 kronor.

Posten till hyresmedel bör beräknas i enlighet med anstaltens förslag.

Vad beträffar det sammanlagda medelsbehovet å ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår förordar jag, att detsamma uppskattas till (500,000 + 900,000 ==) 1,400,000 kronor. Härvid har hänsyn även tagits till den omständigheten, att såsom närmare berörts i propositionen nr 278 till årets riksdag en viss kostnadsminskning för statsverket inträder under den närmaste framtiden vid bifall till det i nämnda proposition framlagda förslaget om ändrade pensionsbestämmelser för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och högre folkskolor.

Bidrag till vissa pensionsinrättningar.

För bidrag till universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn samt bidrag till pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid universitetet i Lund hava för innevarande budgetår under elfte huvudtiteln anvisats två anslag å respektive 9,000 och 7,200 kronor. Anslagen avse utbetalning av ersättningar enligt föreskrifter, vilka i Kungl. Maj:ts brev den 26 november 1926 meddelats i anslutning till upphörande av rätten till tjänst- och nådår för stärbhus efter befattningshavare vid universiteten.

Enligt skrivelse nr 201 har årets riksdag bemyndigat Kungl. Maj:t att träffa överenskommelser med ifrågavarande två pensionsinrättningar om statens övertagande av pensionsrättningarnas rörelse. Övertagandet är avsett att ske från och med den 1 juli 1939. De ifrågavarande två anslagen lära därför icke bliva erforderliga under nästa budgetår.

Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.

Anslaget till pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till ett belopp av 5,200,000 kronor. Vid genomförande av det förut omnämnda förslaget angående förbättring av vissa äldre familjepensioner ökas belastningen å anslaget med ett belopp, som enligt föreliggande beräkningar uppgår till omkring 1,400,000 kronor. Anslagets storlek påverkas även av det tillämnade övertagandet från statens sida av dels förenämnda två familjepensionskassor vid universiteten i Uppsala och Lund, dels ock vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn. De pensionsförmåner, som efter övertagandet skola utgå av statsmedel till efterlevande efter delägare i kassorna och böra bestridas från detta anslag, kunna uppskattas till drygt 200,000 kronor för nästa budgetår.

På grund härav och med hänsyn därjämte till föreliggande upplysningar rörande utgifterna i övrigt från anslaget torde detsamma böra upptagas i riksstaten med ett belopp av 7,100,000 kronor.

Hemställan.

Under åberopande av det anförda och med erinran om att jämkning i statens pensionsanstalts personalförteckning bör företagas på grund av de ändrade löneplansbeteckningarna i civila avlöningsreglementet får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte

dels föreslå riksdagen att

1. godkänna följande personalförteckning för statens pensionsanstalt:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat:		
1 direktör		A 30
1 förste aktuarie		A 26
1 kamrerare		A 26
1 sekreterare, tillika ombudsman		A 26
1 aktuarie		A 21
1 kassör		A 21
1 kansliskrivare		A 11
1 förste expeditionsvakt		A 7
2 kanslibiträden		A 7;

2. godkänna följande stat för statens pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Stat.

Avlöningar:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	80,200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t	»	7,120
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar		
m. m.	kronor	46,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	5,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	7,880
5. Barntillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1,400

Säger för avlöningar kronor 147,600.

O m k o s t n a d e r:

1. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	kronor	31,000
	Säger för omkostnader kronor	31,000
	Summa kronor	178,600

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l:

Förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt	kronor	7,800
Hysesmedel	»	300
Säger för särskilda uppborrdsmedel kronor		8,100
	Nettoutgift kronor	170,500;

3. å driftbudgeten under elfte huvudtiteln för budgetåret 1939/40 såsom *förslagsanslag* anvisa:

till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt* ..... 1,400,000 kronor;

till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* ..... 7,100,000 kronor;

dels ock återkalla Sitt i årets statsverksproposition framställda förslag om beräkande under elfte huvudtiteln för budgetåret 1939/40 av anslag till bidrag till universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn och till bidrag till pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid universitetet i Lund.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

P. J. Arrhenius.